

YIMOU ZHANG: FILM

YIMOU ZHANG ★ GENIJ Z VZHODA

"I'm not Ang Lee who knows so much about western market and the taste of western audiences." Y. Z.

Zhang je znan predvsem kot režiser, ki svojemu občinstvu skuša približati Kitajsko in njeno kulturo, način življenja in vpogled v misli kitajskega naroda. Rad raziskuje temačne strani življenja ruralne Kitajske in poudarja neupogljivost kitajskega duha proti vsem oviram, ki se človeku postavijo na pot, najbrž je ravno iz tega razloga raje sodeloval z navadnimi ljudmi kot z igralci. Njegovi filmi so predvsem znani po izvrstni fotografiji in poudarku na barvah.

BIOgrafija

Yimou se je rodil leta 1951 v starodavnem kitajskem mestu Xi'an v provinci Shaanxi. Rojen je bil v revni družini in odraščal v socialistični Kitajski ter naj bi svoj prvi fotoaparatus kupil tako, da je prodal lastno kri. Med kulturno revolucijo je kot ostali kitajski otroci delal na njivah in v tovarnah, njegov portfolio fotografij pa mu je odprl vrata na univerzo. Na pekiško univerzo so ga sprejeli zelo pozno in tako je diplomiral šele leta 1982. Hitro je začel delati kot kinematograf in bil na začetku direktor fotografije. Ko je odkril, da ga kliče režija, je že s svojim režijskim prvencem požel neverjetne aplavze. Njegova trilogija filmov RED SORGHUM, JU DOU in RAISE THE RED LANTERN je bila na Kitajskem prepovedana, dokler ni posnel filma, ki je ustrežal komunistični Kitajski in se je držal sodobnih tem. S filmom THE STORY OF QIU JU se je odkupil Kitajski in smel dalje. Veliko svojih filmov je posnel v sodelovanju z Gong Li, lepo igralko, ki pa je bila tudi njegova spremljevalka.

FILMOgrafija

Njegov režijski prvenec RED SORGHUM (1987) mu je prinesel svetovno slavo, a Kitajska ga je zavračala. V omenjeni trilogiji se je držal rdeče barve, vendar že takrat dal jasno vedeti, da ne želi, da bi ljudje kdajkoli rekli: »Oh še en Zhangov film!« za kateregakoli njegovih projektov. Po trilogiji in THE STORY OF QIU JU je posnel film z naslovom TO LIVE, ki je na festivalu v Cannesu prejel nagrado velike žirije. V SHANGHAI TRIAD (1995) je še sodeloval z Gong Li, po tem njenem sedmem skupnem filmu pa sta se razšla. S filmom KEEP COOL o moderni Kitajski je našel novo glavno igralko, Zhang Ziyi. Dve leti kasneje je v filmu THE ROAD HOME (1999) odigrala vlogo mlade zaljubljenke. V NOT ONE LESS je Zhang stvar peljal še dlje in je v filmu ohranil celo imena svojih naturščkov. Ta film mu je prinesel že drugega beneškega zlatega leva. Za tem so sledile mojstrovine. Med

njimi je akcijski film HERO (2002), s katerim si je prislužil nominacijo za tujejezičnega oskarja. Film je namreč očaral mnoge in s pomočjo Quentina Tarantina dočakal tudi distribucijo po Severni Ameriki in postal eden redkih filmov, ki je debital na prvem mestu ameriških blagajn. RIDING ALONE FOR THOUSANDS OF MILES (2005) je bila bolj umirjena drama, CURSE OF THE GOLDEN FLOWER (2006) pa je epsko-zgodovinska mojstrovina, v kateri je kultni režiser spet združil moči s svojo nekdanjo muzo, Gong Li. Ena najlepših Zhangovih mojstrov in pa nedvomno ostaja HOUSE OF FLYING DAGGERS, ki je sledila uspehu filma Hero.

HIŠA LETEČIH BODAL (2004)

Čeprav je film prinesel manjši mednarodni uspeh, je bil deležen prisrčnega sprejema kritikov. Film sledi uspehu Heroja in predstavlja romantično plat kitajskih borilnih veščin. Letenje po zraku in sunkoviti zamahi so kar naenkrat dobili očarljivi pridih sredi neizmerne zelenja, ki je tokrat vodilo barvno lestvico režiserjeve taktirke. V času zatona dinastije Tang se razvije veliko uporniških skupin, med njimi tudi »hiša letečih bodal«, ki uživa podporo domačinov, saj krađe bogatim in deli med revne. Ta skupina je pred kratkim izgubila voditelja v spopadu z rivalskimi uporniki, a je zdaj še močnejša kot poprej, zahvaljujoč se skrivnostnemu vodji. Leo in Jin, policista vladne vojske skušata priti »hiši letečih bodal« do dna preko slepe plesalke Mei, ki jo zasežeta v sumu, da je v navezi z uporniško skupino. Leov in Jinov plan splava po vodi, ko se oba zaljubita v ljubko plesalko.

ZHANG-izmi

- ★ "Under the big political umbrella, a man is just like a leaf in the ocean, with no control of his destiny and does not have any choice."
- ★ "The Cultural Revolution was a very special period of Chinese history, unique in the world. It was part of my youth. During those 10 years, I witnessed so many terrible and tragic things. For many years, I have wanted to make movies about that period - to discuss the suffering and to talk about fate and human relationships in a world which people couldn't control and which was very hostile. I would like to make not just one but many movies, both autobiographical and drawing on other people's stories. I'll just have to wait."

- ★ www.imdb.com
- ★ www.sensesofcinema.com/contents/directors/02/zhang.html
- ★ <http://wikipedia.org>

ŽIVLJENJE

PO SVETU NA FILMSKEM TRAKU

FILME IMAMO RADI. ČE NE ZATO, KER NAS POPELJEJO V DEŽELE, KJER ŠE NIKDAR NISMO BILI, PA ZATO, KER NAM PREDSTAVLJAJO USODE LJUDI, KOT JIH SAMI NE BOMO DOŽIVELI. IN KER SMO V MNOGIH PRIMERIH LAHKO SREČNI, DA JE TEMU TAKO, SE LAHKO MALCE BOLJ RESNO ZAMISLIMO NAD SITUACIJAMI V SVETU, KI GA MI NE POZNAMO. VSE ZGODBE SLONIJO NA RESNIČNIH DOGODKIH.

HOTEL RWANDA, Terry George, 2004, Afrika

Film pripoveduje resnično zgodbo Paula Rusesabagine, upravnika hotela v Rwandi. Pred nekaj več kot desetimi leti se je tam zgodil eden največjih pokolov, ki pa ga je svet komajda opazil. V treh mesecih je umrlo skoraj milijon ljudi, vsi v operaciji »posekajmo visoka drevesa«, kot je skupina Hutu imenovala svoje »sovražno pleme« Tutsi. Ko jim je ves svet obrnil hrbet, je Rusesabagina v hotelu nudil zatočišče tisoč beguncem.

BEYOND RANGOON, John Boorman, 1995, Burma

Laura Bowman se odloči na novo začeti svoje življenje, ko ji umorijo moža in sina, zato se s sestro odpravi na potovanje v Burmo. Sredi nekega političnega shoda Laura izgubi potni list in za nekaj dni tako ostane sama. Znajde se sredi protesta študentov za demokracijo. Z njimi potuje skozi Burmo in vidi mnoge pokole in prelivanje krvi v imenu diktatorstva, medtem ko se begunci trudijo uiti na Tajsko, boljšemu življenju naproti.

CIDADE DE DEUS, Fernando Meirelles, 2002, Brazilija

Predmestje sanjskega Ria de Janeira je imenovano Cidade de Deus ali Božje mesto. Stanovanjski projekt, ki so ga začeli graditi v šestdesetih, je v osemdesetih postal ena izmed najbolj nevarnih brazilskih četrti. Zgodbo pripoveduje eden izmed otrok, ki tam odrasčajo. Med razbojniškimi tolpami najstnikov, oboroženimi s pištolami, se Buscapé boji upirati usodi cestnega razbojnika, saj s tem tvega glavo, a je hkrati preveč pameten, da bi končal na ulicah s puško v roki in zanko okrog vratu.

LILJA 4-EVER, Lukas Moodysson, 2002, Rusija in Švedska

Lilja je šestnajstletno dekle, ki živi v eni bivših ruskih republik, njen najboljši prijatelj je Volodja. Ko jo mama pusti samo in s svojim novim ljubimcem odide v Ameriko z obljubo, da bo poslala po Liljo, mala svetlolaska ostane sama. Medtem ko dela kot prostitutka v lokalnem klubu, se zaljubi v Andreja, ki ji ponudi službo in lepše življenje na Švedskem. V zadnjem trenutku se izkaže, da mora Lilja oditi sama, on pa bo prišel za njo. Lilja pristane v Stockholmu, a v popolnoma drugačni realnosti, kot jo je pričakovala.

AMERICAN HISTORY X, Tony Kaye, 1998, Amerika

Derek Vineyard je Neo nacist, ki neke noči ubije dva črnca, ker ju zaloti, ko mu skušata ukrasti tovornjak. Ko ga policija aretira, se odpravi v zapor s ponosnim nasmeškom na obrazu. Vendar v zaporu Derek ugotovi, da v obeh rasah prebiva tako dobro kot slabo. Ko se vrne iz zapora, ugotovi, da ga njegov mlajši brat idolizira in da si želi postati pravi Neo nacist. Derek se odloči, da bo – spreobrnjen – poskušal brata rešiti usode sovraštva, ki ji je on komajda ubežal.

EMPIRE OF THE SUN, Steven Spielberg, 1987, Kitajska

Deček iz bogate angleške družine je ločen od svojih staršev, ko na začetku 2. svetovne vojne japonska vojska vdre v Šanghaj. Privilegirano življenje, ki ga je bil do tedaj vajen, se konča in ko ga končno zajamejo, ga odpeljejo v taborišče za britanske civiliste, kjer se spoprijatelji z mnogimi. Občuduje zajete ameriške pilote in ukazujoče Japonce ter počasi odrasča med vsemi boleznimi in lakoto v taborišču. Toda tudi vojna se konča in mali James (izvrstni mladi Christian Bale) skuša ponovno najti svoje starše.

MALCOLM X, Spike Lee, 1992, Amerika

V biografiji o enem najpomembnejših temnopolnih ameriških vodij spoznamo, kako je njegovo otroštvo oblikovalo njegovo življenje. Njegovega očeta, duhovnika, ubijejo člani Ku Klux Klana. Malcolm sam je postal gangster in pristal v zaporu, kjer je bral o islamu in kmalu zatem, ko ga izpustijo iz zapora, veliko predava. Odide v Meko, kjer se spreobrne v pravega muslimana in prevzame muslimansko ime in preneha s svojimi anti-belskimi predavanji, ko spozna svojo napako. Umre kot žrtev atentata in s tem za mnoge postane muslimanski mučenik.

ČLOVEKOVE PRAVICE NA FESTIVALIH

LIFFE 2006: HUMAN RIGHTS FILM AWARD

Amnesty International Slovenije je že drugo leto zapored na ljubljanskem filmskem festivalu LIFF-e razglasila najboljši film na temo človekovih pravic. Na festivalu LIFF-e, ki je potekal od 10. do 24. novembra 2006, se je za AI nagrado potegovalo 12 filmov, med drugim tudi Ofsajd/Offside, film iranskega režiserja Jafarja Panahija, ki ga je žirija izbrala kot najboljšega. Nagrada AI, ki se podeljuje na različnih festivalih po svetu, je pozdrav ustvarjalca filma, ki z obravnavanjem človekovih pravic prispeva k osveščanju in razumevanju človekovih pravic. www.amnesty.si/liffe

INT. HUMAN RIGHTS DOCUMENTARY FILM FESTIVAL ONE WORLD

28. februar – 8. marec, Praga, Češka / www.jedensvet.cz

HUMAN RIGHTS WATCH INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

marec, London / junij, New York / <http://hrw.org/iff/>

INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS FILM FESTIVAL

26. september - 5. oktober / Nürnberg
www.humanrightsfilmfestival.org

HUMAN RIGHTS FILM FESTIVAL ZAGREB

5. – 10. december, Zagreb, Hrvaška
www.humanrightsfestival.org

